

POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVAN 2040 TARKISTAMISEN 1. VAIHEEN 2. VIRANOMAISNEUVOTTELU

Aika: tiistai 15.5.2018 klo 12.00 – 14.17

Paikka: Maakuntasali, Pohjois-Savon liitto, Sepänkatu 1, Kuopio

Läsnä:	Sanna Jylhä	Ympäristöministeriö
	Seppo Serola	Liikennevirasto, liikenne ja maankäyttö
	Leila Kantonen	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Eija Kinnunen	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Raimo Kaikkonen	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Laura Puoskari	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Pirkka Aula	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
	Lari Hölttä	Itä-Suomen aluehallintovirasto
	Seppo Kesänen	Puolustusvoima 1. log.r., Kouvola
	Kari Ponkilainen	Puolustusvoima 3. log.r., Tikkakoski
	Mika Kuutsa	Karjalan lennosto
	Tommi Kinnunen	Metsähallitus
	Seppo Niskanen	Suomen Metsäkeskus
	Mika Penttilä	Fingrid Oyj
	Ilkka Itkonen	Pohjois-Savon pelastuslaitos, Kuopion kaupunki
	Paula Qvick	Pohjois-Savon liitto
	Annaelina Isola	Pohjois-Savon liitto
	Patrick Hublin	Pohjois-Savon liitto
	Mikko Rummukainen	Pohjois-Savon liitto
Etäyhteys:	Juha Karila	Työ- ja elinkeinoministeriö, Energiaosasto
	Janne Nulpponen	Etelä-Savon maakuntaliitto

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen, läsnä olevien toteaminen

Suunnittelujohtaja Paula Qvick avasi kokouksen, todettiin läsnäolijat. Puheenjohtajaksi valittiin Paula Qvick, sihteeriksi Annaelina Isola ja Mikko Rummukainen.

2 Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin esityslista.

3 Maakuntakaava 2040, kaavaehdotuksen esittely

Paula Qvick johdatteli aiheeseen ja esitteli lyhyesti Pohjois-Savon maakuntakaavan 1.vaiheessa käsitellyt teemat.

4 Kaavaehdotuksesta saadut viranomaisten lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Viranomaisilta ja yhteisöiltä on ennen 1. vaiheen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista pyydetty lausunnot (28.3.-30.4.2018) maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 §:n mukaisesti. Maakuntahallitus käsittelee saatuihin lausuntoihin (49 kpl) laaditut vastineet kokouksessaan 21.5.2018.

Vastuuvalmistelijat esittelivät viranomaispalautteen teemakohtaisesti (liite).

4.1 Puolustusvoimien suojavaöhykemerkinnät. Esittelyn ja keskustelun perusteella sv-8:n merkinnäksi sovittiin yksinkertaisempi esillä olleista merkintävaihtoehdoista;

”Suojavaöhyke sv-8

Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien sotilasilmailun tilapäisen lentopaikan tai muita alueita, joilla on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa otettava huomioon lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavien puolustusvoimien toimintojen rajoitteet. Yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevat rajoitukset voivat koskea esim. rakentamisen korkeutta, meluherkkiä toimintoja ja toimintojen laatua. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai käyttöä puolustusvoimia palvelemaan rakentamiseen.

Suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava puolustusvoimien toimintaedellytykset ja niiden kehittämismahdollisuudet. Suunniteltaessa alueen käyttöä on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.”

Todettiin, että sv-6 -merkintää ei laajenneta käsittämään YARA:n aluetta, koska Pohjois-Savossa on useita muitakin vastaavia alueita. Lausuntopyyntövelvoite säilyy sv-12-merkinnässä.

4.2 Tavaraliikenteen terminaalit. Ympäristöministeriön kantana on, että asiaan tulee palata seuraavissa maakuntakaavoissa. Kuntakaavoilla ei vielä näillä merkinnöillä voi terminaaleja ratkaista. Tarkempi selvitys tarvitaan.

Metsäkeskuksen näkökulmasta puutermiinaliverkosto on hyvä asia ja Tuusniemi hyvä lisäys. Puun välivastointi lisääntyy.

Pelastusviranomaisen näkökulmasta huomio kiinnittyy vaarallisten kemikaalien kuljetusten aiheuttamaan riskiin (vrt. Mäntyharju). Tähän todettiin, että maakuntakaavan tarkkuustaso ei riitä kaikkien huomioimiseen. Lisäksi todettiin, että keskustelu terminaaleista jatkuu ja selvitykset tarkentuvat.

4.3 Ampumaradat: Pitäydytään maakunnallisella ja seudullisella tasolla. Paikallisesti merkittävä ampumarataverkosto täydentää seudullista verkkoa, eikä maakuntakaava estä niiden toiminnan jatkumista.

4.4 VT5: ELY:n lausunnossaan huomauttama parannettavan tien merkinnän kuvaus tulee vanhasta PSMK:n merkinnästä. Uusien merkintöjen määrää on rajoittaa. Asiaan palataan 2. vaiheessa. Etelä-Savon liiton näkökulmasta merkinnät vt5:n kehittämisen ja Päijänne-Saimaa-kanavan kohdalla ovat yhtenevät Etelä-Savon maakuntakaavan ja kehittämistavoitteiden kanssa.

4.5 Päijänne-Saimaa. Ei paljon kannanottoja.

4.6 Sähkösiirtolinjat. Ei palautetta. Fingridin taustaselvitys 400 kV:n voimajohdon kehittäminen on kaavan tausta-aineistona.

4.7 Vähittäiskaupan suuryksiköt. Leppävuiran kohdalla tehdään tekninen kme-merkinnän siirto, jotta se näkyisi kaavayhdistelmässä, alueella, jolla on runsaasti merkintöjä.

YM:n edustaja pyysi tarkentamaan, mitä KM-suunnittelumääräys tarkoittaa käytännössä ja että onko olemassa huoli, että kaupan laadun ohjauksen poistuessa asialla olisi seudullisia vaikutuksia? Keskusteltiin KM-merkintöjen vaikutustenarvioinnin täydentämisestä ja Green Valleyn merkinnästä. KM-merkinnän

suunnittelumääräyksessä on edellytetty, että ”Vähittäiskaupan suuryksiköiden kaupan laatua koskeva mitoitus ja tarkempi sijoittuminen ratkaistaan yksityiskohtaisessa kaavoituksessa. Vähittäiskaupan suuryksikkö on suunniteltava siten, ettei sillä ole yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa on huomioitava kaupan palvelujen saavutettavuus eri kulkumuodoin sekä kaupan palveluiden sijoittuminen suhteessa asuinalueisiin.” Merkintä koskee myös Green Valleytä, minkä perusteella harkitaan Green Valleyyn lisämääräyksen poistamista.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei ole antanut lausuntoa maakuntakaavaehdotuksesta, sillä TEMin edustus tulee ELY:n kautta. TEM korostaa erityisesti seuraavien valtakunnallisesti tärkeiden näkökulmien huomiointia osana valmisteluprosessia. Alueiden kehittäminen toiminnallista kokonaisuuksista (mm. pendelöinti- ja asiointialueet) yli maakuntarajojen. Monipaikkaisuuden, liikkuvuuden ja saavutettavuuden huomioiminen ja ihmisten arjen sujuvuus suunnittelun lähtökohtana. Vyöhykkeiden kehittäminen ja yliaallu-eellinen yhteistyö erilaisten alueiden (esim. maaseutu, kaupungit) välillä ja tarpeista lähtevä suunnittelun joustavuus.

Jotkut asiat ovat muuttumassa kuten ilmasto ja globaalit ympäristössä tapahtuvat ilmiöt, jotka aiheuttavat laajoja väestön siirtymätarpeita. Suomen pitkän aikavälin tavoitteena on hiilineutraali yhteiskunta. Parlamentaarisen energia- ja ilmastokomitean lokakuussa 2014 julkaisema mietintö ”Energia- ja ilmastotiekartta 2050” toimii strategisen tason ohjeena kohti tätä tavoitetta. Tiekartassa arvioitiin keinot vähähilisen yhteiskunnan rakentamiseksi ja Suomen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi 80 –95 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä.

TEM korostaa huomion kiinnittämistä eri elinkeinojen intressien ja muiden arvojen arviointiin, vertailuun ja yhteensovittamiseen – huomioiden elinkeinojen elinkaari. Kaikkea ei voida ennakoita, kuten esim. kaupan alan muutokset (esim. muuttuuko lähikaupan ja verkkokaupan yhdistämiseen), energiatehokkaat älykkäiden liikennejärjestelmien vaikutuksia logistiikkaan ja ihmisten liikkuvuuteen. Liikenteen digitalisoinnin kautta syntyvä liiketoimintapotentiaali tarjoaa varovaistenkin arvioiden mukaan merkittäviä mahdollisuuksia synnyttää uutta vientivetoista liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja. Uusia nousevia teemoja ovat esim. luontomatkailu globaalissa maailmassa. Uudistuvien elinkeinojen tarpeiden huomiointi ja eri elinkeinojen tarpeiden ja intressien yhteensovittaminen (esim. Yara). On tärkeää, että kilpailun edistäminen toteutetaan mahdollistamalla toteutuksen joustavuus ja yritysten sijoittumispaikkojen riittävyys ja laatu.

4.8 Yaran kaivosalue ja suojavyöhyke. Yaran suojavyöhykkeistä ja se-selvitysaluemerkinnästä saatiin palautetta lausunnoissa. Selvitysaluemerkinnästä (se) Ympäristöministeriö lausui, ettei maakunnallisella tasolla tunnistettua ongelmaa voi siirtää kaavamerkinnällä alemmalle kaavatasolle ratkaistavaksi (sama huomio pätee myös HCT-terminaalien merkintään).

Esittelyssä perusteltiin selvitysalue-merkinnän käyttöä; merkinnällä osoitetaan, että alueeseen kohdistuu maakuntakaavatasoisia intressejä (muutoin se olisi ”valkoista aluetta”). Selvitysalueelle ei ennakoita mitään uusia maankäyttömuotoja. Se on olemassa nimenomaan suojavyöhykkeenä, jonka määrittelyssä yhteensovittetaan viereisten alueiden käytöstä aiheutuvia tarpeita ja/tai vaikutuksia, kuten

- Nykyinen asuminen sekä asuinympäristön viihtyisyys ja terveellisyys
- Nykyinen ja tuleva virkistyskäyttö
- Nykyinen ja tuleva Yaran alueen käyttö

Selvitys- ja suunnittelutarpeita ei merkinnällä siirretä muuhun suunnitteluun. Selvitysalueeseen palataan maakuntakaavan tarkistuksen 2. vaiheessa, jolloin on mm. käytettävissä kipsiläjitelyalueen YVA-tiedot sekä tarkempia selvityksiä Laukansalon alueesta. Jatkotoimina täsmennetään kaavaselostuksen se -merkinnän kuvausta, merkinnän ja suunnittelumääräyksen sanamuotoja sekä selvitysalueeseen kohdistuvien kannanottojen vastineita.

Myös Pohjois-Karjalalla on vastaavan merkinnän käytölle oma tarve (turpeennosto) ja asiasta kysyttiin perusteluja YM:ltä. YM:n edustaja vastasi, että ongelmana on se, etteivät tässä tapauksessa YVA-hankeet kata maakuntakaavassa osoitetun kaivos- ja tehdasalueen eteläosia. Merkinnän käyttö ei yleensä ole suositeltavaa, mutta hyväksyttävissä, kun selvitykset eivät ole vielä käytettävissä, mutta alueelle kohdistuu maakunnallisia käyttötarpeita.

TEM:in näkökulmasta Yaran tulevaisuuden suunnitelmissa voisi ottaa vahvemmin huomioon kiertotaloutta ja vaihtoehtoisia toimintatapoja.

4.9 Soiden suojeleu. Saatu vain vähän palautetta. Pohjois-Karjalan liitossa soidensuojelun täydennysohjelmaa on lähestytty hieman eri tavalla; maanomistusoloista riippumatta suokokonaisuudet on arvotettu, ja 70 kohteen joukosta poimittu 9 suota jatkuon.

Paula Qvick antoi palautetta Ympäristöministeriölle selvitystyön integroinnista; alueellisesti tehty työ on otettava huomioon, samoin voimassaolevat maakuntakaavat on otettava huomioon. Sidosryhmät on otettava selvitystyöhön aidosti mukaan jo varhaisessa vaiheessa.

4.10 Pellot. Ei palautetta.

4.11 Geoenergiapotentiaali. Ei palautetta.

4.12 Tuulivoima. Ei palautetta.

4.13 Turvetuotantoalueet. Ei juurikaan palautetta.

5 Kaavaehdotukseen tarvittavat muutokset ja tarkennukset

Kaavaehdotukseen saatujen viranomaislausuntojen ja viranomaisneuvottelun perusteella sovittiin tehtävän seuraavat muutokset ennen aineiston nähtäville asettamista:

YARA

- Se -selvitysaluemerkinnän kuvauksen ja määräyssidellön muokkaaminen siten, että korostetaan merkinnän ohjausvaikutusta maakuntatasolla. Maakunnallista intressiä ei ole tarkoitus siirtää alemmalla kaavatasolla ratkaistavaksi.
- suojavyöhykkeen (sv-12) määräyssidellöön lisätään lausuntopyyntövelvoite ilmailuviranomaiselta ja merkinnän kuvaus tarkistetaan Puolustusvoimia koskevan tekstin osalta Puolustusvoimien lausunnon mukaiseksi.

HCT-terminaalien selvitysaluemerkinnät

- Kaavaan lisätään Tuusjärvi, poistetaan Siilinjärven Toivala ja siirretään Varkauden HCT-merkintä siirretään Pohjoisen portin kohdalle.
- kaavaselistusta täydennetään ja määräyssidellöä tarkistetaan.

Puolustusvoimien merkinnät;

- sv-8 merkinnän kuvaus ja määräyssidellö tarkistetaan yleispiirteisemmän vaihtoehdon mukaan (ks. kohta 4). Lisäksi sv-8 -merkintään liittyvät liiteasiakirjat ja selostus korjataan. Puolustusvoimien edustajat antavat tarkemmat ohjeet lisätäkö kaava-asiakirjoihin enää kaikkien suojavyöhykkeiden koostetta (turvallisuusnäkökulma).

VT5 Leppävirran kohdalla

- Kaavaselistuksesta poistetaan maininta toisen eritasoliittymän poistamisesta.

Vähittäiskaupan suuryksikön kme-/KM-merkintä

- kme siirretään Leppävirralla (tekninen muutos)

- Vähittäiskaupan suuryksiköiden vaikutusten arviointia tarkennetaan ja Green Valleyyn lisämääräyksen poistamista harkitaan

Vaikutusten arviointia täydennetään ja tiivistetään.

6 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman toteutuminen

OAS:n tavoitteiden saavuttamisen koonti esiteltiin ja hyväksyttiin (ks. liite)

7 VAT ja muun tavoitteenasettelun saavuttaminen

Taulukoksi tiivistetyn tavoitteenasettelun (ks. liite) arvioinnin esittelyn perusteella todettiin valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä muu tavoitteenasettelu saavutetuiksi.

8 Vaikutusarviointien tulokset sekä selvitysten ja arvioinnin asianmukaisuus ja riittävyys

Muutosten merkittävimmät vaikutukset esiteltiin tiivistelmänä (ks. liite).

Puutavaraterminaaleja kohtaan on lausunnossa esitettyä kritiikkiä. Lisätään vaikutustenarviointiin Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin esille nostamat asiat HCT-terminaalialueiden mahdollisista biologisista haitoista, tuhohyönteis- ja rikkakasviriskeistä.

Aluehallintoviraston edustaja kysyi pv -alueiden huomioimisesta vaikutusten arvioinnissa ja yleisemmin; Mitä E-luokan pohjavesialueiden mahdollisista vaikutuksista sekä käyttörajoituksista tiedetään tällä hetkellä esim. maankäytön, kaavoituksen, vedenoton ja siihen varautumisen suhteen? Vaikuttaa siltä, ettei ELY-keskuksilla ole yhtenäistä linjaa asiassa. Qvick vastasi, että pohjavedet otetaan tarkasteluun vasta 2. vaiheessa. Etelä-Savon liiton edustaja kertoi, että heillä pohjavesialueita on kuitenkin suhteellisen vähän, joten niiden puhtaus on turvattava.

Sovittiin, että maakuntakaavan 2. vaiheessa tehdään yhteistyötä. Myös YM selvittää asiaa.

9 Viranomaisten puheenvuorot, mikäli asiat eivät ole nousseet esille jo edellisissä asiakohdissa

Ympäristöministeriön näkökulmasta vielä jäi keskustelematta Yaran melun mittalukuasia. Meluselvityksissä on käytetty mittalukua L_{den} . Se poikkeaa valtioneuvoston melun ohjearvoista, jossa on käytetty mittalukua L_{aeq} . Perustelut erilaisen mittaluvun käytöstä on täydennettävä kaavaselostukseen. Pelkkä maininta maakuntakaavan yleispiirteisyydestä ei riitä. Sovittiin, että kaavaselostusta tarkennetaan. Toimijan teettämällä meluselvityksellä ei ole ollut tarkoitus osoittaa meluvyöhykkeitä, vaan sitä on käytetty kaivos-toiminnan suojavyöhykkeen määrittelyssä. Suojavyöhykkeen määrittelyllä ja osoittamisella maakuntakaavassa on ennaltaehkäisevä tehtävä.

Aluehallintoviraston edustaja totesi, että ympäristölupiin ja YVA:iin sisältyy yleensä melumallinnusten tekeminen. Rakennusvalvonta ja terveydensuojeluviranomaiset ottavat toimivaltansa puitteissa asioihin kantaa. Mieluusti jo valmisteluvaiheessa, ettei tarvitse jälkivalvonnan kautta puuttua esim. asumisterveyshaittoihin terveydensuojelulain nojalla.

Ampumamelualueen raja -merkintään liittyen sekä yleisenä mainintana Ympäristöministeriön edustaja muistutti, että lausuntopyyntövelvoite on olemassa, eikä lausuntopyyntövelvoitteita tulisi liian tarkasti yksilöidä kaavamääräyksissä (esim. puolustusvoimien PVLOGLE ympäristönsuojelusektorin asiantuntija).

10 Maakuntakaava 2040 tulevat vaiheet

Annaelina Isola esitteli aikataulun. Vastineet viedään seuraavaan maakuntahallitukseen 21.5.2018 ja kaavaehdotus maakuntahallitukseen 18.6.2018. Kaavaehdotuksen julkinen nähtävilläolo on 25.6.-15.8.2018.

Nähtävilläolon jälkeen laadittavat vastineet sekä kaavaehdotukseen tehtävät muutokset ovat maakuntahallituksen käsiteltävänä 24.9.2018. Maakuntahallitus esittää maakuntakaavan maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi 29.10.2018 ja hyväksyminen maakuntavaltuustossa on aikataulun mukaan 19.11.2018.

11 Muut esille tulevat asiat

Paula Qvick kertoi, että 2. vaiheen selvityksiä käynnistellään loppuvuoden aikana ja kulttuuriympäristön selvitys on jo käynnissä. Uusina teemoina alustavasti asumisen ja vapaa-ajanasumisen vyöhykkeet, joita pitäisi tarkastella uudesta näkökulmasta. Kuinka nostamme seudullisuuden rajaa? Turvetuotannolle voisi asettaa valuma-alueittaiset kriteerit.

Valtakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden aikataulu vielä avoin.

Maakuntauudistus ja sen vaikutukset ovat ajankohtaisia asioita.

MRL uudistukseen liittyvän keskustelupaperin kommentoinnin jättöpäivä on tänään (15.5.2018). Keskustelupaperissa korostuu digikaavoitus ja kasvavat kaupunkiseudut. MRL-uudistus tuo suuren muutoksen kaavatasoille ja kaavojen sitovuuteen. Maakuntakaava muuttuu strategisemmaksi. Rajapintaselvitykset voivat esim. Yaran tapauksessa johtaa pohtimaan, kuinka aluetta kaavoitetaan – kuntakaavan ja maakuntakaavan sijaan voidaan vedota suunnittelussa erityislainsäädäntöön. MRL-uudistusta varten on perustettu parlamentaarinen työryhmä 3 vuodeksi, Paula on Itä-Suomen edustaja sen sidosryhmässä.

12 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.17

Liitteet: - Pohjois-Savon maakuntakaava 2040: tarkistamisen 1. vaiheen kaavaehdotuksesta saadut viranomaislausunnot ja niihin laaditut vastineet
- Kokouksessa esitelty aineisto.

Muistion vakuudeksi, Kuopiossa 16.5.2018, korj. 17.-22.5.2018

Annaelina Isola
kaavoituspäällikkö

Mikko Rummukainen
suunnittelija